

dikwijls roodheid van gelaat, nek en ooren. Zelfs levertraan, wonderolie, boorzuur, borax en urotropine laten de huid niet ongedeerd, een enkelen keer ook jodoform bij inwendig gebruik.

Een werkelijk onderscheid tusschen de huidaandoening na in- of uitwendig gebruik van geneesmiddelen bestaat er niet; alleen is het verband tusschen oorzaak en gevolg bij uitwendige oorzaken meestal duidelijker, maar niet altijd. Haarkleurstoffen kunnen door geheimhouding van de zijde van den patiënt, of doordat zij voor bontwerk waren gebruikt, als oorzaak van huidziekten langen tijd verborgen blijven. Ook blijft de uitwerking van een uitwendige oorzaak niet altijd beperkt tot de plaats van toepassing, bijv. kunnen met anilineverfstoffen gekleurde handschoenen een uitgebreid uitslag veroorzaken.

De behandeling der geneesmiddel-uitslagen is eenvoudig: het middel achterwege laten, zoo noodig door een ander vervangen, en, als er prikkelingsverschijnselen zijn, een verzachtend waschwater gedurende eenige dagen. (Is het gebruik van zwavelhoudende zalven voorafgegaan, dan moet loodhoudend waschwater — Aq. Goulardi — worden vermeden! Ref.)

PINKHOF.

OVERZICHT VAN WEEKBLADEN.

Berliner klinische Wochenschrift 1915, No. 20.

HANS KOHN. *Die Angina pectoris.* — In zijn uitmuntende verhandeling, die uitvoerig verdient te worden gerefereerd, bespreekt KOHN het ziektebeeld en hetgeen er bekend is omtrent het wezen der angina pectoris. Voor de behandeling is *theobromine* volgens de onderzoekingen van LICHTHEIM, ASKANAZY, BREUER het soevereine middel, dat de kransslagaderen verwijdt en langen tijd achtereen wordt gegeven. (Theobrominum natriosalicylicum 3 maal daags 1 gr., later minder, vele weken lang). Bij den aanval werkt bij uitstek *morphine* (10—20 mgr.), bij tevens aanwezige hartzwakte bovendien groote giften kamferolie en onderhuids *caffeinum natrio-benzoicum*. In de tweede plaats eerst komen de nitrieten, waarvan nitroglycerine door den lijder bij den aanval kan worden ingenomen; warme hand- en voetbaden. Jodium kan zeer werkzaam zijn, vooral bij positieve reactie van WASSERMANN en dan in groote giften. Veel rust en matige, gemengde voeding. De prognose is onder gepaste behandeling veel minder ongunstig dan men eertijds meende.

S. KORACH. *Ueber Herzstörungen bei Kriegsteilnehmern.* — Onder de soldaten met hartklachten is een groot aantal, bij wie deze van nerveusen aard zijn. De weeke systolische geruischen berusten slechts dan op dilatatie, wanneer de tweede pulmonalis-toon versterkt is, de urine geconcentreerd en o. a. de lever gezwollen is. Door aanhoudende marschen kan een dilatatie ontstaan, die door rust genezen kan; onder den invloed van voedselgebrek enz. kunnen zij door verwekking van atonie van het hart een meer ernstigen vorm aannemen. Extra-systolae zijn bij lagen bloedsdruk van nerveusen, bij hoogen bloedsdruk van organischen aard. De vraag, of men met hartsziekte of met neurose te doen heeft, kan eerst beslist worden door langdurige waarneming in een ziekenhuis en zeker niet aan het front. Van 60 waargenomen lijders werden 20 weder geschikt voor den velddienst.

W. LUBLINSKI. *Beitrag zur Vagotonie*. — In het artikel behandelt de schrijver de talrijke verschijnselen, waartoe vagotonie kan aanleiding geven, waartoe behooren: nauwe pupil en nauwe oogspleet, speekselvloed, zweeten, acrocyanose, sterke dermographie, bradycardie en onregelmatigheden bij de ademhaling, krampen in de luchtwegen en in de buikorganen, waarschijnlijk ook van de sphincteren van de blaas. Terwijl pilocarpine deze verschijnselen bevordert, kunnen zij als gevolgen der vagotonie door atropine worden opgeheven. Het moet langen tijd worden gebruikt in klimmende en later in dalende giften. De schrijver vond dikwijls ook papaverine (30 mgr.) werkzaam.

ROSENFELD. *Zur Psychologie des Wirtschaftslebens*. — Het artikel handelt over de voordeelen der psychotechniek, zooals die onder „scientific management” door ingenieurs in Amerika wordt in toepassing gebracht. De uitkomsten van TAYLOR en anderen doen zien, welke reusachtige vermeerdering van persoonlijken arbeid daardoor wordt verkregen en wel zonder vermoeienis. Dit machinale te werkstellen van lichaam en geest wordt terecht in allerlei opzichten door ROSENFELD gecritiseerd; toch zijn uit de Amerikaansche onderzoekingen tal van nuttige lessen te trekken voor de toekomstige inrichting van den arbeid aan fabrieken en werkplaatsen.

TOUTON. *Krieg und Geschlechtskrankheiten*. (Schluss).

RUDOLF RAUCH. *Transportable Badeanstalten*.

LEO LANGSTEIN. *Entwicklung, Erfahrungen und praktische Arbeit des Kaiserin Auguste Victoria Hauses zur Bekämpfung der Säuglingssterblichkeit im Deutschen Reiche*. (Eine Erörterung von Fragen der geschlossenen und offenen Säuglingsfürsorge). Schluss folgt.

The Lancet No. 4786, 22 Mei 1915.

FREDERICK C. PYBUS. *The Hunterian lecture on some infections of the tonsils (Concluded)*. — Het belangrijkste in de lezing zijn de uiteenzettingen omtrent het verband tusschen tonsillitis en gewrichtsrheumatisme, endocarditis en chorea, waarbij een kort overzicht wordt gegeven van de onderzoekingen van POYNTON en PAINE en van BEATTIE en YATES. Vermeld worden gevallen van neuritis na of met tonsillitis, alsmede van appendicitis.

A. MARMADUKE SHEILD. *A note on the treatment of septic wounds*. — De schrijver, die het gebruik van ontsmettingsmiddelen bij besmette wonden verwerpt, maakt in vele gevallen met goed gevolg gebruik van het duurzame baden der wonden in lauw water. Hij komt op tegen het vereenigen van talrijke verwonden in ziekenhuizen en ziet het meeste heil in het blootstellen der wonden aan zonlicht en lucht, zoo mogelijk aan het strand of op heuvels, waarvan hij de goede uitkomsten roemt.

D. T. BARRY. *Heart perfusion with excretory toxins*. — Uit de bezwaarlijk weer te geven doorstreamingsproeven aan het schildpaddenhart schijnt te blijken, dat extracten van urine en van ontlasting schadelijk werken op de kamers, waarvan de spieren tot zekere hoogte vergiftigd worden; daarnaast treedt een krachtige geleidingsremming op in den bundel van HIS.

R. TANNER HEWLETT and LOUIS RAJCHMAN. *The influence of injections of contra-toxin n°. 4 (Mehnarto) on the content of opsonins in the blood serum of tuberculous patients*. — Terwijl bij gezonden de inspuitingen van contra-toxine n°. 4 voor verschillende bacteriën geen verhoogde opsonine-werking tengevolge had, was deze bij tuberculose-lijdens zeer duidelijk; in één reeks bleef het verhoogde opsoninegehalte gedurende den waarnemingstijd van 4 weken bestaan, in een tweede reeks reeds 4 maanden lang. De verhoogde index wordt door een geringe, kortstondige daling voorafgegaan.

HENRY SMITH. *Progress in the treatment of cataract in India*.

CLAUDE BURGOYNE PASLEY. *Two extraordinary cases of liver abscess.* — In beide gevallen bestond geweldige zwelling van den buik, die bij percussie tot op de symphyse en tot in beide zijden gedempt was en aan de geheele voorvlakte fluctuatie vertoonde. Beide zeer verzwakte en vermagerde lijdens herstelden na de operatie volkomen; in de eerste weken na de operatie werd dagelijks 100 resp. 33 mgr. emetine onderhuids ingespoten. Dit zijn de grootste leverabscessen, die de schrijver in de aan leverabscessen zoo rijke Maleische staten en wel een paar dagen na elkander waarnam en tevens de grootste, die hij in de literatuur vermeld vond.

DENNIS EMBLETON and E. A. PETERS. *Cerebro-spinal fever and the sphenoidal sinus.* — Het is nog niet uitgemaakt langs welken weg de meningococci van de neuskeelholte naar het centrale zenuwstelsel komen. Bij de lijkopening van 3 lijdens vonden de schrijvers naast een catarrhe dezer holte een empyeem van den sinus sphenoidalis met ontsteking van het been en van de daarboven gelegen dura mater; in 2 der gevallen meningococci in de ontstoken deelen. Bij jongeren personen worden de openingen der sinussen door slijmvlieszwelling gemakkelijker afgesloten dan bij oudere; juist bij hen ontstaat een empyeem met overgang van de cocci op het zenuwstelsel. Het gelukte in enkele chronische gevallen nog na vele weken de lijdens tot genezing te brengen door den sinus te openen en den etter te ontlasten. In zulke gevallen kan de zwelling en de ontsteking in den neus reeds geweken zijn, terwijl de sinus nog is afgesloten en ontstoken. Maar ook in acute gevallen raden de schrijvers aan zoo spoedig mogelijk den sinus sphenoidalis langs den natuurlijken of langs operatieven weg te openen.

J. A. WIJNHOF.

Wiener klinische Wochenschrift 1915, No. 20.

DIMMER. *Zwei Fälle von Schussverletzungen der zentralen Sehbahnen.* — Twee soldaten, beiden door een gewerschot in den schedel verwond, vertoonden een gezichtsveldbeperking (resp. skotoom), die volkomen scherp, rechthoekig in een der kwadranten van het fixatiepunt begrensd waren, zonder dat iets van een centraal macula-sparen te merken was. Een uitvoerige ontleding van de ziekteverschijnselen en de uitgebreidheid der schedelwond — die zich niet leent tot een kort overzicht — wordt gegeven om daarmede WILBRAND's theorie over het zenuwverloop van de maculavezels te verdedigen tegenover de opvattingen van MONAKOW hieromtrent.

R. KRAUS und R. BARBARA. *Ueber die Adsorption bakterieller Toxine durch Tierkohle in Vitro und im Organismus.* — Als contrôle, om na te gaan of een bepaalde soort dierlijke kool in staat is toxinen te binden, gaat WILKOWKI na hoe sterk de adsorptie is van methyleenblauw. KRAUS en BARBARA hebben daarentegen getracht onmiddellijk het adsorptievermogen van toxinen in vitro aan te toonen: zij mengden daartoe dierlijke kool met het haemotoxine van het vibrio nasik en na een werking van 24 uur onderzochten zij het haemoglobine-oplossend vermogen van het filtraat. Zij slaagden er in op deze wijze de adsorptie aan te toonen, quantitatief te bepalen en eindelijk de ontgiftigende werking in het lichaam tegenover diphtherietoxine bij konijnen te bewijzen.

BARANY. *Primäre Wundnaht bei Schussverletzungen des Gehirnes.* — De gevolgen tot nog toe verkregen met doorborende schedelverwondingen zijn niet schitterend; in de grootste meerderheid der gevallen ontstaan hersenabscessen, die somwijlen na opening en drainage met strooken guttaperchapapier genezen, in de meeste gevallen echter na korter of langer tijd door vorming van meningitis ongunstig afloopen. Het lijkonderzoek van een dergelijken lijder toonde aan, dat de inschotopening en het daaraan sluitende deel van het schotkanaal genezen waren, maar dat de uitgangsoopening (kunstmatig tot verwijdering van den kogel) besmet was en van daaruit encephalitis en meningitis ontstaan waren. Hierop steunende meent BARANY

te mogen aannemen, dat, hoeveel hier theoretisch ook tegen in te brengen is, practisch het schotkanaal steriel is en alleen secundair van de huid uit besmet wordt. Een volgende reeks schedelwonden is door hem toen behandeld met omsnijding van in- en uitgangsoopening en primaire naad om zoo mogelijk genezing per primam te verkrijgen. De uitkomsten van deze behandeling zijn schitterend; bijna alle patiënten genazen snel en van meningitis of encephalitis was niets te bemerken. Is dit niet tevens de wondbehandeling, die zoo snel mogelijk na de verwonding, ook van romp of ledematen, moet toegepast worden? Verschuivende verbanden, met bloed doortrokken gaas, enz. kunnen dan niet meer oorzaak zijn, dat kiemen van de vuile huid later toch nog het schotkanaal verontreinigen.

C. BRACH und J. FRÖHLICH. *Ueber die Serotherapie der epidemischen Genickstarre.* — Van 10 gevallen, die op de afdeeling kwamen, stierf één reeds vóór de behandeling; de anderen kregen na lumbaalpunctie 20 cM³ meningococcenserum, welke inspuiting om den dag herhaald werd; 8 genazen geheel, één is volkomen doof en nog ziek na zeven inspuitingen. Er is geen behandelingsmethode, die zóó gunstig is, en wat betreft de vermindering der sterfte en betreffende de nablijvende stoornissen.

R. MAREK. *Positieve Typhusreaktion bei Ruhr.* — WOLFF-EISNER heeft medegedeeld, dat tijdens de tegenwoordige epidemie een niet klein aantal van de dysenterielijders een positieve reactie volgens WIDAL geven. MAREK deelt een zeventiental geschiedenissen mede van soldaten, die lijden aan buikpijn, herhaalde pijnlijke ontlasting en waarbij de bloederig etterige ontlasting volkomen beantwoordt aan het uiterlijk bij dysenterie. Deze militairen waren niet geënt tegen typhus, reageerden positief volgens WIDAL, doch bacteriologisch of serologisch waren de bekende dysenterie-bacteriën niet aantoonbaar. Het is dus van belang het klinische beeld meer recht te doen wedervaren en niet te uitsluitend serologisch een diagnose te stellen, terwijl het voor hem een open vraag is, of een nieuwe typhus-achtige kiem ook aansprakelijk gesteld moet worden voor sommige dysenterie-gevallen.

F. LUITHLEN. *Arthigon bei gonorrhoeische Herzerkrankung.* — Bij een 28-jarig militair ontstaan na een urethritis gonorrhoeica, systolische geruischen aan het hart met geringe hartverwijding en pijn in de hartstreek. Door intraveneuze arthigoninspuiting verergeren de hartverschijnselen belangrijk (pijn, dilatatie, nieuwe geruischen, koorts), welke verergering telkenmale na de inspuiting herhaalt, totdat het hart normaal is en nu ook op verdere arthigoninspuitingen niet meer reageert. Aangenomen wordt een gonorrhoeische endocarditis met hardverschijnselen na de vaccine-inspuiting.

Militärsanitätswesen. R. REZNICEK. *Ueber vasomotorische und trophische Störungen bei den Kriegsverletzungen der peripheren Nerven.* — Bij de meer dan 200 zenuwverwondingen, die REZNICEK tijdens den oorlog onder behandeling had, werden diepgaande trophische stoornissen, als „mal perforant”, gangraen of herpes, niet waargenomen, maar geringere voedingsstoornissen konden meermalen aangetoond worden. Als zoodanig vermeldt hij: gemarmerd geteekende plaatselijke vaatverwijdingen in de huid, oedeem op voetrug of handrug, verdunning van de huid met fixatie op de onderliggende lagen en opheffing van de fijne huidplooiën dus zooals bij „glossy skin”, hyperkeratose aan de hand overeenkomstig met de verbreiding van de getroffen zenuw, zelden hyperhidrose en eenmaal bij een plexus-verwonding eenzijdige anhidrose. In twee gevallen trad een verandering in haargroei op, éénmaal hypertrichosis en éénmaal uitvallen van de haren van het onderbeen bij ischiadicusverwonding. Betrekkelijk veelvuldig was röntgenologisch een beenatrofie aantoonbaar en hierbij bestond, overeenkomstig GOLDSCHNEIDER's theorie, meest een anaesthesia dolorosa met opvallende vermindering van het vibratiegevoel.

Münchener medizinische Wochenschrift 1915, N°. 20.

E. ROMBERG. *Beobachtungen über Herz- und Gefäßkrankheiten während der Kriegszeit.* — Zeer fraaie, niet kort samen te vatten voordracht. Bij een groot aantal patiënten met hartverschijnselen, die ROMBERG waarnam, waren hart en vaten gezond (uitgeputten, herstellenden, latent koortsenden); niet zelden vertoonde het hart door hoogstand van het middenrif in het radiogram een schijnbare verbreding (poly-sarcie van den buik, uitzetting van maag of darm). Opmerkelijk is het geringe aantal zuiver nerveuse hart- en vaataandoeningen, dat hij zag, als regel waren het organische afwijkingen, die reeds in lichten graad vóór den oorlog aanwezig waren: een groote rol ($\frac{2}{5}$ der gevallen) spelen hierbij aandoeningen der vaten, in het bijzonder lichte arteriosclerose. Zeer klein was het aantal thyreotoxische hartstoornissen. Onder de vergiften, die tot hartverschijnselen aanleiding gaven, neemt tabak de eerste plaats in, alcohol een zeer kleine.

SCHOTT. *Beobachtungen über Herzaffektionen bei Kriegsteilnehmern.* — Evenmin kort samen te vatten. Hier zij er slechts op gewezen, dat SCHOTT juist zoovele motorische en sensible hartneurosen waarnam, voor een deel van welke hij het gebruik van kolatabletten verantwoordelijk stelt, voorts vrij veel formes frustes van de ziekte van BASEDOW en weinig arteriosclerose. Hij maakt ook opmerkzaam op de langdurige koortstoestanden bij overspannen, uitgeputte soldaten, die mogelijk op circulatiestoornis berusten, doch waarschijnlijker hiervan gevolg zijn, dat, evenals wij dit van de nieren weten, ook de functie van andere organen door de overspanning gestoord kan worden en ook tengevolge van de werking der overspannen spieren en zenuwen vergiften in het bloed komen, die invloed op de warmteregulatie uitoefenen.

M. DAMASK en F. SCHWEINBURG. *Beschleunigter Nachweis der Tuberkulose im Tierversuch durch Milzimpfung.* — Bij de enting in de lever (OPPENHEIMER) treden de tuberkels dikwijls duidelijker op in de milt dan in de lever, daarom hebben schrijvers $1-1\frac{1}{2}$ cM³ van het tuberculeuse materiaal in de milt van Guineesche biggetjes gespoten, wat technisch niet moeilijk is. De uitkomst controleeren zij door laparotomie. Op zijn laatst waren bij positieve reactie de tuberkels aan het einde der tweede week in de milt te zien, gewoonlijk reeds vroeger. Dit bleek de snelste methode te zijn om door een dierproef tuberculose vast te stellen. Sputum wordt eerst in den thermostaat aan autolyse overgelaten, daarna met een gelijke hoeveelheid 10—15 pCt. anti-formine-oplossing geschud, gecentrifugeerd en het bezinksel, verdund met physiologische zoutoplossing ingespoten.

H. WACHTEL. *Die Fremdkörper rücken häufig bei der Operation tiefer. Ursache: Störung des elastischen Gleichgewichtes der Gewebe durch die Inzision.* — Niet-tegenstaande de nauwkeurigste localisatie vindt men bij de operatie het vreemde lichaam gewoonlijk dieper liggen, dan men verwachtte. Op het vreemde lichaam wordt vanuit het omgevende weefsel een elastische trekking uitgeoefend; bij een insnijding wordt die trekking in één richting opgeheven en krijgt de trekking in de tegenovergestelde richting de overhand, zoodat het lichaam een weinig (1—3 cM.) in de diepte wordt getrokken. Een goede localisatie heeft dus groote beteekenis, daar men moet zorgen recht boven het vreemde lichaam in te snijden, opdat het recht in de diepte getrokken wordt; snijdt men niet recht er boven in, dan wordt het in schuine richting getrokken en kan het opzoeken zeer bemoeilijkt worden.

E. ROSE. *Foligan-„Henning”, ein neues pflanzliches Sedativum.* — Foligan wordt bereid uit oranjebladeren en door ROSE aanbevolen tegen allerlei nerveuse verschijnselen, in het bijzonder nerveuse slapeloosheid. Een voordeel is, dat het geen hypnoticum is en dus overdag zonder bezwaar kan worden gebruikt, ook heeft het geenerlei ongewenschte bijwerking. Tegen neurasthenische verschijnselen gaf ROSE 3 maal daags een tablet van 0.5 gram, tegen slapeloosheid 's avonds 2—3 tabletten in warm suikerwater.

Feldärztliche Beilage der Münchener medizinische Wochenschrift 1915, No. 20.

H. EHRET. *Zur Kenntnis der Herzscheidigungen bei Kriegsteilnehmern.* — EHRET nam deze bij 6.4—7 pCt. der in het marinelaazaret Hamburg opgenomen patiënten waar, een cijfer, dat aanmerkelijk hooger is dan in vreedestijd; het cijfer voor marine en veldleger was ongeveer gelijk. Al deze hartstoornissen laten zich onder 5 groepen onderbrengen, welke door EHRET op lezenswaardige wijze worden besproken en door korte ziektegeschiedenissen toegelicht; dit zijn: 1°. nerveuse hartkloppingen; 2°. myasthenia cordis; 3°. hartspierziekten; 4°. klepvliesgebreken en 5°. oorlogsarteriosclerose. Deze laatste groep is voor dezen oorlog karakteristiek en komt bij jonge lieden zeker vaker voor dan in vreedestijd. EHRET nam geen geval waar, waarbij een gezond hart door de uitputting door den oorlog ziek was geworden; mogelijk zijn deze niet verder gekomen dan de veldlazaretten.

E. ASCHENHEIM. *Ueber Störungen der Herztätigkeit.* — ASCHENHEIM wijst op een zeer vaak door hem bij soldaten waargenomen symptomencomplex, zich uitend in verschijnselen van hartneurose en nerveuse stoornis in de vaatinnervatie (dermographisme, veel zweeten enz.), voorkomend bij personen met een bepaalde constitutie: gracielen, slanken lichaamsbouw, nerveuse gelaatsuitdrukking, versterkte lendenlordose, afstaande schouderbladen, kleine testes, geringe beharing van het lichaam, vrouwelijk type van begrenzing der schaamharen (romaansche, geen gothische boog), vaak zwelling van het lymphatische apparaat en in de helft der gevallen lichte schildklierzwelling. Voor velddienst acht ASCHENHEIM deze patiënten ongeschikt.

BRASCH. *Herzneurosen mit Hauthyperästhesie.* — Ook BRASCH nam hartneurosen, ongeveer overeenkomend met het in het vorige artikel beschreven type, dikwijls waar en wijst op de bij hen regelmatig voorkomende hyperaesthetische zone in de hartstreek. Hij verklaart deze door sympathicusprikkeling en vermoedt ook, dat de verdere verschijnselen op sympathicotonie berusten. Ook hij acht hen voorgoed voor velddienst ongeschikt. Vorm en grootte der hyperaesthetische zone, die men het beste door bestrijken der huid met een speldepunt zoekt, zijn zeer verschillend.

F. MERKEL. *Ueber Herzstörungen im Kriege.* — MERKEL beschrijft een volgens hem nieuw, door dezen oorlog tevoorschijn geroepen en veel voorkomend ziektebeeld, dat in hoofdzaak overeenkomt met de in de vorige artikelen beschreven neurose.

C. BAHR. *Ratschläge für die erste Wundbehandlung bei Augenverletzungen im Kriege.* — Het komt er op aan infectie te voorkomen. Het beste geschiedt dit door met een klein watje in een fijn pincet de wond, geprolabeerd weefsel en wondranden met joodtinctuur aan te stippen, daarbij zooveel mogelijk het gezonde weefsel vermijdend om onnodige pijn te voorkomen. Deze behandeling is pijnlijk en de pijn kan lang aanhouden, het is daarom gewenscht vooraf cocaine in te druppelen. Na de behandeling legt men een vochtig of gewoon afsluitend verband aan; tegen de pijn helpen warme vochtige omslagen het beste.

J. E. SCHMIDT. *Zur Verwendung der Lokalanästhesie.* — SCHMIDT is van oordeel, dat in de lazaretten bij groote en kleine operaties te weinig gebruik gemaakt wordt van plaatselijke gevoelloosheid. Hij beschrijft hiervoor de beste methoden voor bovenste en benedenste ledematen (voor de bovenste de plexusanaesthesie volgens KULENKAMPPF, voor de benedenste plaatselijke rhombische omspuiting van en onmiddellijke inspuiting in de blootgelegde zenuw).

H. LIEBOLD. *Beitrag zur Tetanusbehandlung.* — Bericht over 24 gevallen. Warme aanbeveling van magnesium sulfuricum, het liefst intraveneus toegediend, doch niet in concentraties boven 15 pCt. (2—3 maal daags 10 cM³). Het tetanusserum is geen specificum, doch bruikbaar om het toxine te binden en dient daarom in kleine hoeveelheden (200—300 A. E.) herhaaldelijk intraveneus te worden toegediend. Voorts make men ruim gebruik van kramp- en pijnstillende middelen en slaapmiddelen (choral,

veronal, luminalnatrium), zorg voor lichamelijke en geestelijke rust, ruime diurese en behandel de wonden met zuurstof (waterstofsperoxyde, ortizon).

T. WEISHAUPT. *Die Ernährung von Verwundeten mit ausgedehnten Kieferzertrümmerungen.*

R. G. COHEN. *Elektrische Fremdkörpersonde mit Annäherungsanzeigevorrichtung.* — Met afbeeldingen.

P. JÖDICKE. *Ein Kugelsucherapparat.* — Afgebeeld.

V. CZERNY. HERMANN DEETJEN.

La Presse Médicale 1915, No. 20.

M. et Mme DEJERINE et J. MOUZON. *Les lésions des gros troncs nerveux des membres par projectiles de guerre; les différents syndromes cliniques et les indications opératoires. (I. Le syndrome d'interruption complète du nerf: Les éléments cliniques du syndrome; les lésions rencontrées; les indications opératoires. — II. Le syndrome de restauration du nerf: Les éléments cliniques du syndrome: les indications opératoires).* — Zeer fraai, uitvoerig artikel met vele afbeeldingen; niet geschikt voor een kort overzicht.

P. SMIT.

The Journal of the American Medical Association. Vol. LXIV, No. 17.

GEORGE EMERSON BREWER. *Studies in aseptic technic with a report of some recent observations at the ROOSEVELT hospital.* — Medegedeeld wordt hoe door nauwkeurige controle van alle omstandigheden van sterilisatie en operatie-techniek en stelselmatig onderzoek bij elke afwijking van aseptisch wondverloop het optreden van wondbesmetting kan worden vermeden.

MORTIMER FRANK. *Medical instruction in the seventeenth century.*

CARL J. WIGGERS. *The contour of the normal arterial pulse.* — Aan afgebeelde krommen wordt duidelijk gemaakt, hoe de perifere pols afwijkt van den centralen, hoe de bloeddruk op den pols invloed uitoefent enz. WIGGERS wijst er op, dat voor behoorlijke registratie de tot nu toe in de kliniek gebruikelijke toestellen ongeschikt zijn. Betere uitkomsten verkrijgt men met de segmentkapsel volgens FRANK.

ALFRED C. REED. *Syphilis in China. Report of some unusual syphilitic lesions.* — Mededeeling van enkele late luetische afwijkingen: een onychia, een tuberculeus syphilide van het gelaat, vernieling van den neus. Parasyphilitische aandoeningen komen in China zoo goed als niet voor en late verschijnselen evenmin hoewel langdurige behoorlijke behandeling zelden geschiedt, terwijl Chineezen, die met Europeesche spirochaeten besmet zijn deze afwijkingen wel degelijk krijgen.

GEORGE W. HALL. *The presence of arsenic in the spinal fluid.* — Bij toediening van cacodylas natricus en arsenas natricus in de spieren en onderhuids kon in het spinaalvocht geen vrij arsenicum worden aangetoond, evenmin bij intraveneuze toediening van neosalvarsaan. Een enkele maal slechts vond schrijver arsenicum na toediening van neosalvarsaan in het lumbaalkanaal volgens RAVAUT en ook bij intraveneuze inspuiting van salvarsaan.

F. C. YEN. *An example of cooperation with the chinese in medical education.*

JAMES WARREN SEVER and EBEN W. FISKE. *The prognosis and treatment of tuberculosis of the knee in childhood.* — Uit de statistische gegevens van schrijvers blijkt, dat de duur van de behandeling langer is bij de geopereerde gevallen dan bij geheel „conservatieve” behandeling.

C. C. WHOLEY. *Dangers and inconsistencies in some notable short-time treatments for drug addictions.* — Door de „HARISON antinarcotic act” werd het verkrijgen van narcotica zeer belemmerd, waardoor de artsen veel onthoudings-verschijnselen te behandelen krijgen bij aan narcotica verslaafden. WHOLEY heeft het niet erg op met

de behandeling van LAMBERT-TOWNS door stelselmatige toediening van belladonna bij morphinisme. Men dient vooral op de psyche van den lijder te letten.

CHARLENT WATERS. *Roentgenization of the thymus gland in GRAVES disease.* — Uitvoerige literaturopgaaf over het onderwerp. Eigen uitkomsten vrij gunstig. Techniek wordt nader beschreven.

SRIRCLAIR TOUSEZ. *Roentgen-ray keratoses on hand of roentgenologist cured by radium.*

ALFRED F. HESS. *Tissue extract as a hemostatic.* — Gunstig gevolg met het zelf bereid „thromboplastine” uit lever en hersenen van runderen.

VAN GILSE.

Rivista critica di clinica medica 1915, N°. 19.

COLLATINO CANTIERI. *La sieroterapia della febbre mediterranea.* — Wordt vervolgd.

ALFONSO LUIGI BARBIERI. *Moderne vedute sulla diagnosi della crisi gastrica tabetica.* — Wordt vervolgd.

WOLFFENSBERGER.

NEDERLANDSCHE LITERATUUR.

Medisch Weekblad. — XXII, 5, 6, 7, 8 en 9: C. N. VAN DE POLL, Over het voeden van zuigelingen; J. P. KLEIWEG DE ZWAAN, Historische beschouwingen omtrent het wezen en het ontstaan van ziekten. — 8: J. DE GROOT, Een bedenkelijk verschijnsel. — 9: I. H. J. VOS, Rashygiëne; J. M. C. MOUTON, Oorlogswee.

Geneeskundige Bladen. — *Achttiende reeks, n°. VI:* S. DE BOER, Bijdrage tot de kennis van de algemeene physiologie der hartspier.

Nederlandsch Maandschrift voor Verloskunde en Vrouwenziekten en voor Kindergeneeskunde. — IV, 5: G. H. VAN WAASBERGEN, De daling van het geboortecijfer; P. C. T. VAN DER HOEVEN, Over stuwingen en het ontstaan der varices in de graviditeit; G. H. VAN WAASBERGEN, De pathologie van de zwangerschap; A. A. BOONACKER, Adenotomie met of zonder narcose of locale anaesthesie? N. I. HEIJBROEK, Zuigelingenpathologie, voeding en hygiëne.

Militair-geneeskundig Tijdschrift. — XIX, 1: C. J. PRINS, Tandheelkundige hulp in het leger; W. P. WOLFFENSBERGER, TEUPKEN's „De motorboot als vervoermiddel van den militair geneeskundigen dienst.

Psychiatrische en Neurologische Bladen. — 1915, 1 en 2: A. GANS, Over tastblindheid en over de stoornissen van de ruimtelijke waarnemingen der sensibiteit; B. BROUWER, Anatomische Untersuchung über das Kleinhirn des Menschen; F. MULLER, Beitrag zur physiologischen Analyse der reduplizerenden Paramnesie; L. BOUMAN, De beteekenis van de nieuwere psychologie voor de psychopathologie.

Onderzoekingen en mededeelingen uit het Hygiënisch Laboratorium der Technische Hoogeschool. — III (1914–1915): J. D. RUYSS, Drinkwaterreiniging met hypochloriten; J. D. RUYSS, Ein betriebssicheres Verfahren zur Behandlung von Wasser für Trinkzwecke mit Hypochloriten; J. G. SLEESWIJK, Beroepskeuze; J. G. DE VOOGT, De ouderdom der Duitsche industrie-arbeiders; J. G. DE VOOGT, Iets over de frequentie van ongevallen; J. D. RUYSS, Het gebruik van chloorverbindingen voor het ontsmetten van drinkwater; J. G. SLEESWIJK, Het kiemvrijmaken van drinkwater en andere vloeistoffen met behulp van ultraviolette stralen; J. G. SLEESWIJK, Pest en pestbestrijding; J. G. SLEESWIJK, De pest op Java I en II; J. G. SLEESWIJK, Vrije uitoefening der geneeskunst en volksgezondheid; J. G. SLEESWIJK, La stérilisation par les rayons ultraviolets; J. G. SLEESWIJK, Les réactions sérologiques dans le contrôle des denrées alimentaires; J. G. SLEESWIJK, Die Spezifität. Eine zusammenfassende Darstellung.

P. M.